

Dostosowanie wymagań oraz form i metod pracy do indywidualnych potrzeb uczniów na przedmiotach biologia, chemia

1. Specyficzne trudności w uczeniu się

A. Dyskalkulia, czyli trudności w liczeniu. Oceniany jest przede wszystkim tok rozumowania, a nie techniczna strona liczenia. Uczeń ma, bowiem skłonność do przestawiania kolejności cyfr w liczbie i przez to jej zapis jest błędny. Zły wynik końcowy wcale nie świadczy o tym, że uczeń nie rozumie zagadnienia. Dostosowanie wymagań będzie, więc dotyczyło tylko formy sprawdzenia wiedzy poprzez koncentrację na prześledzeniu toku rozumowania w danym zadaniu i jeśli jest on poprawny - wystawienie uczniowi oceny pozytywnej.

B. Dysgrafia

Dostosowanie wymagań będzie dotyczyło formy sprawdzania wiedzy, a nie treści.

Wymagania merytoryczne, co do oceny pracy pisemnej powinny być ogólne, takie same, jak dla innych uczniów, natomiast sprawdzenie pracy może być niekonwencjonalne. Np., jeśli nauczyciel nie może przeczytać pracy ucznia, może go poprosić, aby uczynił to sam lub przepytać ustnie z tego zakresu materiału. Może też skłaniać ucznia do pisania drukowanymi literami lub na komputerze.

C. Ogólne zasady postępowania z uczniem z dysleksją rozwojową

- a. Nie dawać uczniowi tekstu do głośnego czytania przy całej klasie.
- b. Kontrolować stopień zrozumienia samodzielnie przeczytanych przez ucznia poleceń.
- c. Ograniczać teksty do czytania i pisania na lekcji do niezbędnych notatek, których nie ma w podręczniku.
- d. Pisemne sprawdziany powinny ograniczać się do sprawdzanych wiadomości, wskazane jest, zatem stosowanie testów wyboru, zdań niedokończonych, tekstów z lukami, ograniczyć należy zadania wymagające długich odpowiedzi – pozwoli to uczniowi skoncentrować się na kontrolowanej tematyce, a nie na poprawności pisania.
- e. Wskazane jest preferowanie wypowiedzi ustnych. Sprawdzanie wiadomości powinno odbywać się często i dotyczyć krótszych partii materiału. Pytania kierowane do ucznia powinny być precyzyjne.
- f. W przedmiotach ścisłych podczas wykonywania ścisłych operacji wymagających wielokrotnych przekształceń, należy umożliwić uczniowi ustne skomentowanie wykonywanych działań. W ocenie pracy ucznia wskazane jest uwzględnienie poprawności toku rozumowania, a nie tylko prawidłowości wyniku końcowego.
- g. Materiał programowy wymagający znajomości wielu wzorów, symboli, przekształceń można podzielić na mniejsze partie. Tam, gdzie jest taka możliwość, pozwolić na korzystanie z gotowych wzorów, tablic itp.
- h. Dobrze jest posadzić dziecko blisko nauczyciela, dzięki temu zwiększy się jego koncentracja uwagi, ograniczeniu ulegnie ilość bodźców rozpraszających, wzrośnie bezpośrednia kontrola nauczyciela, bliskość tablicy pozwoli zmniejszyć ilość błędów przy przepisywaniu.
- i. Podczas oceny prac pisemnych nie uwzględniać poprawności ortograficznej lub oceniać ją opisowo.
- j. W przypadku ucznia z dysgrafią wskazane jest akceptowanie pisma drukowanego, pisma na maszynie, komputerze, zwłaszcza prac obszernych (wypracowań, referatów). Nie należy również oceniać estetyki pisma, np. w zeszytach. Jeśli pismo ucznia jest trudne do odczytania, można zamienić pracę pisemną na wypowiedź ustną.

Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych (wg potrzeb):

- a. Naukę definicji, wzorów i symboli chemicznych rozłożyć w czasie, często przypominać i utrwalać.
- b. W trakcie rozwiązywania zadań tekstowych sprawdzać, czy uczeń przeczytał treść zadania i czy prawidłowo ją zrozumiał, w razie potrzeby udzielać dodatkowych wskazówek.
- c. W czasie sprawdzianów zwiększyć ilość czasu na rozwiązanie zadań.
- d. Uwzględniać trudności związane z myleniem znaków działań, przestawianiem cyfr,

zapisywaniem reakcji chemicznych itp.

e. Materiał sprawiający trudność dłużej utrwałać, dzielić na mniejsze porcje.

f. Dać możliwość stosowania kalkulatorów prostych do obliczeń.

g. Oceniać tok rozumowania, nawet gdyby ostateczny wynik zadania był błędny, co wynikać może z pomyłek rachunkowych i oceniać dobrze, jeśli wynik zadania jest prawidłowy, choćby strategia dojścia do niego była niezbyt jasna, gdyż uczniowie dyslektyczni często prezentują styl dochodzenia do rozwiązania niedostępny innym osobom, będący na wyższym poziomie kompetencji.

2. Uczniowie słabo widzący:

A. właściwe umiejscowienie ucznia w klasie (zapobiegające odblaskowi pojawiającemu się w pobliżu okna, zapewniające właściwe oświetlenie i widoczność)

B. udostępnianie tekstów (np. testów sprawdzających wiedzę) w wersji powiększonej

C. podawanie modeli i przedmiotów do obejrzenia z bliska

D. zwracanie uwagi na szybką męczliwość ucznia związaną ze zużywaniem większej energii na patrzenie i interpretację informacji uzyskanych drogą wzrokową (wydłużanie czasu na wykonanie określonych zadań)

E. częste zadawanie pytania „co widzisz?” w celu sprawdzenia i uzupełnienia słownego trafności doznań wzrokowych.

3. Uczniowie słabo słyszący:

A. zapewnienie dobrego oświetlenia klasy oraz miejsca dla ucznia w pierwszej ławce w rzędzie od okna. Uczeń będąc blisko nauczyciela (od 0,5 do 1.5 m), którego twarz jest dobrze oświetlona, może słuchać jego wypowiedzi i jednocześnie odczytywać mowę z ust. Należy też, umożliwić uczniowi odwracanie się w kierunku innych kolegów odpowiadających na lekcji co ułatwi lepsze zrozumienie ich wypowiedzi

B. nauczyciel mówiąc do całej klasy, powinien stać w pobliżu dziecka zwrócony twarzą w jego stronę -nie powinien chodzić po klasie, czy być odwrócony twarzą do tablicy, to utrudnia uczniowi odczytywanie mowy z jego ust

C. należy zadbać o spokój i ciszę w klasie, eliminować zbędny hałas m.in. zamykać okna przy ruchliwej ulicy, unikać szeleszczenia kartkami papieru, szurania krzesłami, to utrudnia dziecku rozumienie poleceń nauczyciela i wypowiedzi innych uczniów, powoduje też większe zmęczenie. Takie zakłócenia stanowią również problem dla uczniów z aparatami słuchowymi, ponieważ są wzmacniane przez aparat

D. nauczyciel winien upewnić się czy polecenia kierowane do całej klasy są właściwie rozumiane przez uczniów niedosłyszących. W przypadku trudności zapewnić mu dodatkowe wyjaśnienia, sformułować inaczej polecenie, używając prostego, znanego dziecku słownictwa. Można też wskazać jak to polecenie wykonuje jego kolega siedzący w ławce

E. uczeń niedosłyszący powinien siedzieć w ławce ze zdolnym uczniem, zrównoważonym emocjonalnie, który chętnie dodatkowo będzie pomagał mu np. szybciej otworzy książkę, wskaże ćwiczenie, pozwoli przepisać notatkę z zeszytu itp.

F. w czasie lekcji wskazane jest używanie jak najczęściej pomocy wizualnych i tablicy (m.in. zapisanie nowego tematu, nowych i ważniejszych słów.)

G. konieczne jest aktywizowanie ucznia do rozmowy poprzez zadawanie prostych pytań, podtrzymywanie jego odpowiedzi przez dopowiadanie pojedynczych słów, umowne gesty, mimiką twarzy

H. nauczyciel podczas lekcji powinien często zwracać się do ucznia niesłyszącego, zadawać pytania – ale nie dlatego, aby oceniać jego wypowiedzi, ale by zmobilizować go do lepszej koncentracji uwagi i ułatwić mu lepsze zrozumienie tematu

I. pisanie ze słuchu jest najtrudniejszą formą pisania, a szczególnie dla ucznia z zaburzonym słuchem i nieprawidłową wymową, dlatego też należy stosować ćwiczenia w pisaniu ze słuchu tylko wyrazów lub zdań, wcześniej z uczniem utrwalonych, w oparciu o znane mu słownictwo. Jeżeli pisanie ze słuchu sprawia dziecku niedosłyszącemu duże trudności można je zastąpić inną formą ćwiczeń w pisaniu.

Może to być sporządzenie notatki na podstawie tekstu w podręczniku.

4. Uczniowie z ADHD

- A. posadzenie ucznia blisko biurka nauczyciela z dala od miejsc, które łatwo mogą go rozproszyć (okna, drzwi)
- B. posadzenie ucznia razem z osobą spokojną, osiągającą dobre wyniki
- C. używanie krótkich komunikatów: "otwórz zeszyt", "spakuj książki", "spójrz na tablicę"
- D. powtarzanie polecenia (krótko i czytelnie)
- E. prośenie ucznia o powtórzenie poleceń
- F. sprawdzanie czy uczeń wykonał jedno polecenie a dopiero potem wydanie następnego
- G. częste nawiązywanie kontaktu wzrokowego
- H. rozbijanie dużych zadania (poleceń) na mniejsze
- I. uczenie robienia planów i harmonogramów, list, tabel, spisów, do których uczeń może się odwołać kiedy się zagubi
- J. przypominanie o terminowych zadaniach
- K. w miarę potrzeb: dopilnowanie aby uczeń kończąc zajęcia miał:
 - a. sporządzoną notatkę z lekcji (nie musi być ona pełna ale powinna zawierać najistotniejsze treści)
 - b. zapisaną informację o pracy domowej: pisemnej i ustnej
 - c. zapisaną informację o nowym, niecodziennym wydarzeniu, wycieczce, uroczystości szkolnej, nowych przyborach, które należy przynieść np. na następną lekcję (zapis musi być jednoznaczny i dokładny)
 - d. zapisaną informację o przewidywanym sprawdzianie, powtórzeniu wiadomości (termin, zakres materiału).

5. Uczeń niepełnosprawny ruchowo, w tym z afazją

- A. jak najczęściej sprawdzać wiedzę stosując test wyboru (pytania zamknięte)
- B. wydłużenie czasu wypowiedzi ustnej i pisemnej
- C. nieocenianie zadań (ćwiczeń) wykorzystujących sprawność manualną
- D. ocenianie treści wypowiedzi pisemnej, a nie estetykę pisma
- E. podczas pisania zmniejszenie ilości tekstu
- F. przygotowanie sprawdzianów -uczeń wpisuje tylko wyniki (w zakresie obliczeń) lub uzupełnia tekst z lukami brakującymi wyrazami
- G. w związku zaburzeniami orientacji i wyobraźni przestrzennej zmniejszyć wymagania odnośnie np. rysunków biologicznych, wykresów (odczytywania wykresów), wzorów strukturalnych
- H. przewaga formy ustnej nad pisemną (jeśli uczeń nie ma afazji)
- I. przy afazji:
 - a. tworzenie spokojnej atmosfery w trakcie wypowiedzi ustnych,
 - b. uwzględnienie problemów z wymową i artykulacją w czasie wypowiedzi.

6. Uczeń z chorobą przewlekłą

- A. prezentowanie treści w taki sposób, by stały się w pełni dostępne możliwościom ucznia
- B. użycie w większym stopniu niż standardowo środków informatycznych
- D. rozpoznawanie symptomów słabszego samopoczucia
- E. zapewnienie pomocy przy nadrabianiu zaległości związanych z absencją szkolną
- F. dzielenie materiału, który uczeń musi zaliczyć na mniejsze części
- G. dawanie okazji do wykazania się samodzielnością
- H. wzmacnianie samooceny
- I. zapewnienie integracji z zespołem klasowym, (aby uczeń nie czuł się samotny i nie nasilały się symptomy choroby w skutek obniżonego nastroju)

7. Uczeń zdolny

- A. poszerzenie zainteresowań i umiejętności ucznia poprzez udział w przedsięwzięciach szkolnych i pozaszkolnych
- B. opracowanie indywidualnego programu rozwoju ucznia zdolnego: ustalenie tematyki,

- form, terminów realizacji programu
- C. indywidualizacja procesu dydaktycznego podczas zajęć edukacyjnych
- D. przygotowanie ucznia do udziału w konkursach
- E. współpraca z wychowawcą ucznia, pedagogiem, rodzicami w celu zapewnienia uczniowi zdolnemu harmonijnego rozwoju umysłowego i psychofizycznego
- F. promowanie ucznia i jego osiągnięć na terenie szkoły i poza nią
- G. Innymi formami pracy z uczniem zdolnym są:
- praca w grupach o podobnym poziomie uzdolnień, gdzie zadawane są zadania trudniejsze dla grup zdolniejszych
 - praca w grupach, w których uczniowie uzdolnieni pełnią rolę liderów, a praca może być formą konkursów.

8. Uczeń po przejściach traumatycznych

- pomoc w radzeniu sobie ze stresem
- nie stwarzanie atmosfery napięcia, zdenerwowania
- umożliwienie zaliczania w późniejszym terminie
- rozłożenie zaliczanego materiału na mniejsze partie.

9. Uczeń z Zespołem Aspergera

- Zajmowanie tej samej ławki lub stolika podczas zajęć.
- Zajmowanie miejsca blisko nauczyciela.
- Kierowanie poleceń indywidualnie do ucznia/uczennicy. Zwracanie się po imieniu.
- Przekazywane na lekcjach treści abstrakcyjne powinny zostać uzupełnione rysunkiem, zdjęciem, filmem lub modelem. Wyjaśnianie metafor i wyrazów bliskoznacznych.
- Podczas rozmowy używanie prostego i jednoznacznego języka.
- W razie potrzeby wydłużanie czasu przeznaczanego na wykonywanie poszczególnych zadań i prac pisemnych.
- Dzielenie trudniejszego lub dłuższego zadania na kilka części.
- Sprawdzanie zrozumienia czytanego tekstu poprzez zadawanie dodatkowych pytań: *co się wydarzyło? gdzie? kiedy? dlaczego?* itp.
- Kiedy uczeń/uczennica ma bardzo duże problemy w pisaniu pozwolić na korzystanie z komputera lub sprawdzać wiedzę w formie odpowiedzi ustnej.
- W sytuacji, kiedy odrabianie lekcji trwa bardzo długo należy zmniejszyć ilość zadawanych zadań.
- W sytuacji wzburzenia lub zdenerwowania umożliwienie pobytu w spokojnym, cichym miejscu np. bibliotece.
- Częste przypominanie o normach i zasadach funkcjonowania społecznego oraz chwalenie i nagradzanie za ich przestrzeganie. Dawanie możliwości wyboru spośród 2 opcji.
- Nie odnoszenie do siebie każdego niegrzecznego i niestosowanego zachowania.
- Częste podchodzenie do ucznia w trakcie samodzielnej pracy w celu udzielania dodatkowej pomocy, wyjaśnień.
- Należy zezwolić na dokończenie w domu niektórych prac wykonywanych na lekcjach.